

UTKAST

Undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer för att stärka fostran till entreprenörskap och det ekonomiska kunnandet

Innehåll

Undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer för att stärka fostran till entreprenörskap och det ekonomiska kunnandet	1
Inledning	3
Begreppen entreprenörskompetens, fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande.....	5
Entreprenörskompetens och fostran till entreprenörskap	5
Ekonomiskt kunnande och främjande av ekonomiskt kunnande	6
Fostran till entreprenörskap och främjande av ekonomiskt kunnande har etablerats som en del av utbildningen	7
Småbarnspedagogik och förskoleundervisning.....	7
Grundläggande utbildning	8
Gymnasieutbildning	8
Yrkesutbildning	9
Högskoleutbildning	11
Riktlinjer för främjande av fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande	12
1. Genom vår verksamhet och experimenterande inspirerar vi till ett företagarmässigt verksamhetssätt.....	12
2. Vi erbjuder flexibla möjligheter att främja kompetens inom entreprenörskap och ekonomi	13
3. Vi stärker kompetensen på lång sikt med ny och uppdaterad kunskap hos dem som arbetar med fostran och utbildning	15
4. Vi förbereder oss och coachar inför framtiden	17
5. Vi arbetar för en hållbar framtid.....	19
Bilaga 1 Arbetsgruppen Riktlinjer för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande.....	21
Bilaga 2 Sammanslutningar som stöd för utbildningsanordnarna	22

Inledning

Med hjälp av utbildning har man genom tiderna strävat efter att svara på aktuella och förutsedda kompetensbehov. I en värld som förändras på ett omvälvande sätt behöver eleverna och de studerande bland annat stöd för att hantera sitt eget liv, färdigheter att påverka sin livsmiljö och framtidstro. Eftersom fostran till entreprenörskap och främjandet av ekonomiskt kunnande producerar kunskaper, färdigheter och attityder som gör det möjligt för eleverna att bygga upp sin framtid, förverkliga sina drömmar och leva ett eget liv, har undervisnings- och kulturministeriet ansett det nödvändigt att främja fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande på alla utbildningsstadier. Riktlinjerna för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande beskriver undervisnings- och kulturministeriets strategiska vision om hur fostran till entreprenörskap och främjandet av ekonomiskt kunnande ska göras för elevernas bästa.

Utbildning är en central grund för den ekonomiska, sociala och kulturella utvecklingen i vårt samhälle. Utbildningssystemet ökar medborgarnas samhällseliga jämlikhet, demokratikompetens och känsla av social samhörighet. Av utbildningssystemet förväntas också att det för sin del ser till att arbetskraftens kompetens och produktivitet ökar samt skapar ny forskning och kunskap. För att uppfylla dessa förväntningar ska utbildningen erbjuda färdigheter att verka i arbetslivet, bli företagare samt kompetens för dem som redan är företagare. På motsvarande sätt skapar man under skoltiden en grund för medborgarnas ekonomiska kunnande, som hjälper till att förutse, planera och förbereda sig för framtiden. Genom sina riktlinjer för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande uppmuntrar undervisnings- och kulturministeriet utbildningssektorn att stärka den kompetens som är nödvändig för lärandet, vardagen och arbetslivet, men också för att delta och påverka i samhället, ta ansvar och leva tillsammans. Målet är också att på ett sätt som lämpar sig för respektive utbildningsstadium stärka samarbetet med arbets- och näringslivet samt allmänt öka den positiva inställningen till företagande.

Utbildningssektorn skapar tillsammans med andra förvaltningsområden lösningar på aktuella utmaningar.

I den digitala gröna omställningen, ekonomiskt osäkra tider och omvälvningen av arbetslivets strukturer har det ekonomiska kunnandet blivit en grundläggande vardagsfärdighet. Ekonomiskt kunnande hjälper till att hantera och förutse vardagen, minskar den ekonomiska stressen och ökar trygghetskänslan, vilket förbättrar livskompetensen och välbefinnandet. Ur behovet av att stärka medborgarnas ekonomiska förståelse och hållbara beslutsfattande uppstod i samarbete mellan Finlands Bank, justitieministeriet och andra centrala myndigheter ett förslag till nationell

strategi för att främja ekonomiskt kunnande¹ (2020) samt dess handlingsplan² (2022–2026), vars verkställande Rättstjänstverket ansvarar för.

I vårt samhälle har man observerat ett behov av att säkerställa förutsättningarna för entreprenörskap, förnyelse och internationalisering på lång sikt över regeringsperioderna. Detta behov gav upphov till statsrådets principbeslut³ (2024). För att komplettera principbeslutet inledde arbets- och näringsministeriet ett åtgärdsprogram för tillväxtföretagande⁴ (2025). Programmet lyfter fram hur företag med tillväxtförmåga är avgörande för Finlands ekonomiska tillväxt och sysselsättning. Både kompetens och en positiv inställning till entreprenörskap i samhället spelar en central roll i uppkomsten av tillväxtdugliga företag.

Genom riktlinjerna för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande lyfter undervisnings- och kulturministeriet fram utbildningssektorns perspektiv i förvaltningsområdenas gemensamma diskussion. Riktlinjerna ökar förståelsen för fostran till entreprenörskap och främjandet av ekonomiskt kunnande inom utbildningssektorn och stakar ut riktningen för deras utveckling på ett sätt som lämpar sig för utbildningsstadierna.

Kompetensmål som är kopplade till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande ingår i många normer som reglerar olika utbildningsstadier, såsom lagar som gäller olika utbildningsstadier eller grunder för läroplaner och examina. Entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet är kopplade till exempelvis omfattande färdigheter som främjar lärande, med vilka avses bland annat nyfikenhet, problemlösningsförmåga, förmåga att identifiera möjligheter och risker samt mod att pröva på nya saker. Förutom att utbildningen stärker elevernas förutsättningar för kontinuerligt lärande har utbildningssystemet till uppgift att erbjuda färdigheter för aktivt medborgarskap. Också för genomförandet av denna utbildningsuppgift erbjuder fostran till entreprenörskap och främjande av ekonomiskt kunnande möjligheter. Med hjälp av dem kan man lära sig att påverka och ta ansvar för sig själv, samfundet och miljön. Fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande främjar elevernas självstyrning, kritiska tänkande, långsiktiga planering och förmåga att samarbeta med andra. Entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande har också en koppling till medborgarfärdigheter och till att leva som medlem i ett demokratiskt samhälle.

¹ Förslag till nationell strategi för att främja ekonomiskt kunnande i Finland. Finlands Banks populärvetenskapliga rapporter A:125. <https://publications.bof.fi/server/api/core/bitstreams/6e5025c2-09ae-4d64-a7ae-ecb673b354f6/content>

² Talousosaamisen strategian tavoitteet ja toteuttajat: Toimintasuunnitelma vuosille 2022–2026. Justitieministeriets publikationer, Verksamhet och förvaltning 2024:7. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-258-5>

³ Statsrådets principbeslut om företagande. Statsrådets publikationer 2024:48. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-510-8>

⁴ Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma (sis. Mittelstandin). Arbets- och näringsministeriets publikationer, Företag, 2025:24. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/ad9a7598-c197-45c8-a916-fd85eff0b313>

Genom sina riktlinjer betonar undervisnings- och kulturministeriet vikten av fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande som en del av anordnandet av undervisning och utbildning. Det handlar inte enbart om innehållet i undervisningen utan i stor utsträckning om hur man lyckas utnyttja till exempel skolornas och läroanstalternas verksamhetskultur, olika samarbetsnätverk och pedagogiska lösningar som en del av undervisnings- och utbildningsuppgiften.

Riktlinjerna har utarbetats av undervisnings- och kulturministeriet tillsammans med aktörer som företräder olika intressentgrupper (bilaga 1). Riktlinjerna riktar sig till utbildningssektorns förvaltning, undervisnings- och utbildningsanordnare, undervisnings- och handledningspersonal, deras utbildare samt olika organisationer som med sin sakkunskap och sina tjänster stöder skolornas och läroanstalternas arbete. Var och en har en egen viktig roll i främjandet av fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande. De riktlinjer som beretts tillsammans styr verksamheten i samma riktning, oavsett om det är fråga om utfärdande av normer, verkställande av dem, pedagogiska lösningar, stärkande av personalens och ledningens kompetens eller till exempel utveckling av verksamhetskulturen. Dessutom stöder de gemensamma riktlinjerna samarbetet mellan utbildningsstadierna för att bygga upp konsekventa lärtigar.

Begreppen entreprenörskompetens, fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande

Termerna 'entreprenörskompetens', 'fostran till entreprenörskap' och 'ekonomiskt kunnande' i riktlinjerna för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande används allmänt och förekommer i olika sammanhang. Genom att definiera termerna skapas en begreppsmässig ram som säkerställer en konsekvent tolkning av riktlinjerna. I riktlinjerna stöder man sig i stor utsträckning på de definitioner som används. Syftet är att stödja uppkomsten av en gemensam terminologi och etablera definitionerna, vilket för sin del skapar förutsättningar för en gemensam diskussion om entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande.

Entreprenörskompetens och fostran till entreprenörskap

Europarådet har gett medlemsländerna en rekommendation om åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande, varav en anknyter till **entreprenörskompetens**⁵. Med entreprenörskompetens avses förmåga att ta tag i möjligheter och idéer och omvandla dem till värden för andra. Utöver ekonomiska värden kan värdet också vara kulturellt eller socialt till sin natur. Entreprenörskompetensen grundar sig på kreativitet, kritiskt tänkande, problemlösningsförmåga, initiativförmåga, uthållighet och

⁵ Europarådets rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande 22.5.2018. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604(01)))

samarbetsförmåga. I rekommendationen definieras entreprenörskompetens som kunskaper, färdigheter och attityder som konkretiseras

- som kreativitet såsom fantasi, strategiskt tänkande och problemlösningsförmåga samt kritisk och konstruktiv reflektion över kreativa idéer och innovationer.
- som förståelse för uppkomsten av tillfällen och möjligheter och kunskap om hur idéer i anslutning till dem omvandlas till åtgärder.
- som förståelse för hur verksamheten planeras och hanteras.
- som förståelse för möjligheterna och utmaningarna med att genomföra verksamheten.
- som förmåga att fatta beslut som medför kostnader och påverkar värdet.
- som förmåga att tåla osäkerhet och risker som en del av det kunskapsbaserade beslutsfattandet.
- som kunskap om etiska principer och hållbar utveckling.
- som förståelse för de egna styrkorna och utvecklingsbehoven.
- som förmåga att arbeta självständigt och i grupp.
- som förmåga att kommunicera och förhandla.

Fostran till entreprenörskap är ett omfattande pedagogiskt begrepp, med vilket avses att man utvecklar en positiv attityd till samt kunskaper och färdigheter i anslutning till entreprenörskap⁶. Fostran till entreprenörskap är inte ett läroämne, utan ett metodiskt tillvägagångssätt som genomsyrar olika utbildningsstadier och läroinnehåll som pedagogiska val, metoder och verksamhetskulturer. Inom fostran till entreprenörskap uppfattas entreprenörskap på bred front som ett samhälleligt och pedagogiskt fenomen.

Ekonomiskt kunnande och främjande av ekonomiskt kunnande

Med ekonomiskt kunnande avses en kombination av kunskap, färdigheter, attityder och beteende som behövs i hushållens ekonomiska beslutsfattande och ekonomiska välfärd⁷. Främjandet av ekonomiskt kunnande är ett arbete som utförs av olika aktörer för att främja medborgarnas ekonomiska kunnande. Målet är att den ekonomiska välfärden förbättras med hjälp av genomtänkta beslut. Ekonomiskt kunnande kan främjas i stor utsträckning inom olika sektorer, men i dessa riktlinjer granskas metoder för att stärka det ekonomiska kunnandet inom utbildningsförvaltningen som en del av det finländska utbildningssystemet.

De centrala dimensionerna av ekonomisk kompetens anses vara tre:

⁶ Referensramen för entreprenörskompetens, The Entrepreneurship Competence Framework 2016, som publicerats av Europeiska kommissionen. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101581>

⁷ OECD:s Recommendation on Financial Literacy, 2020.

<https://www.fsb.org/2020/10/oecd-recommendation-on-financial-literacy/>

- **Ekonomisk kunskap** innebär förståelse för den ekonomiska verksamhetsmiljön, ekonomiska begrepp och risker i anslutning till ekonomiskt beteende.
- **Ekonomiska attityder** innebär motivation och självförtroende samt förmåga att bedöma och utnyttja ekonomisk information i beslutsfattandet.
- **Ekonomiskt beteende** innebär ekonomisk verksamhet och beslutsfattande i vardagen, till exempel beslut och åtgärder i anslutning till sparande, konsumtion och planeringen av dessa.

Fostran till entreprenörskap och främjande av ekonomiskt kunnande har etablerats som en del av utbildningen

Under de senaste åren har fostran till entreprenörskap och främjandet av ekonomiskt kunnande etablerat sig på alla utbildningsstadier. Utvecklingen har stärkts av att teman med anknytning till entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande har lyfts fram på ett synligt sätt i olika nationella och regionala riktlinjer, och att entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet har beaktats i utbildningssektorns författningar. När grunderna för läroplanerna och grunderna för examina har förnyats under de senaste åren har även entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet, i enlighet med deras krav, förankrats på olika utbildningsstadier. Vid sidan av normstyrningen har olika lokala lösningar påskyndat främjandet av fostran till entreprenörskap och det ekonomiska kunnandet. Till exempel kommuner, skolor och läroanstalter har utarbetat strategier för entreprenörskap. Samarbete och nätverkande med arbetslivet bidrar till att utveckla entreprenörskompetensen, vilket har syns till exempel i examensutbildningen vid högskolorna samt i forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten.

I följande kapitel finns en översikt över hur fostran till entreprenörskap och främjandet av ekonomiskt kunnande syns i regleringen av utbildningsstadierna samt i grunderna för läroplanerna och examina.

Småbarnspedagogik och förskoleundervisning

I grunderna för planen för småbarnspedagogik (2022) och grunderna för förskoleundervisningens läroplan (2014) kopplas övningarna i företagarmässiga färdigheter till många olika innehåll. Fostran till entreprenörskap nämns inte som ett begrepp, men stärkandet av de företagarmässiga färdigheterna ingår särskilt i utvecklingen av verksamhetskulturen, delområdena förmåga att tänka och lära sig,

förmåga att delta och påverka samt digital kompetens inom den mångsidiga kompetensen. Inom småbarnspedagogiken stödjer områdena för lärande och i förskoleundervisningen de gemensamma målen och inlärningshelheterna de färdigheter som är kopplade till fostran till entreprenörskap, till exempel genom att öva matematiska färdigheter och tänkande, teknikfostran eller mångsidigt uttryck. Leken som ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt mångsidiga lärande- och lekmiljöer erbjuder möjligheter att öva på företagarmässiga färdigheter. När barnen leker är de aktiva aktörer: de strukturerar och undersöker omvärlden och modellerar sina erfarenheter.

Grundläggande utbildning

I Utbildningsstyrelsens läroplansgrunder för den grundläggande utbildningen (2014) ingår mål för ekonomiskt kunnande och fostran till entreprenörskap både i den mångsidiga kompetensen och i olika läroämnena. Arbetslivsfärdigheter och entreprenörskap är ett av den mångsidiga kompetensens sju områden som genomsyrar alla läroämnena och årskurser inom den grundläggande utbildningen. Målet är bland annat att öka elevernas positiva erfarenheter av arbetslivet och entreprenörskap och att stärka de företagarmässiga arbetsfärdigheterna. Det ekonomiska kunnandet är däremot kopplat till kompetensområdet Vardagskompetens och förmåga att ta hand om sig själv, som bland annat omfattar hantering av den egna ekonomin och konsumtion. Dessutom utvecklar eleverna färdigheter i val och handlingssätt som är förenliga med en hållbar livsstil. I verksamhetskulturen inom den grundläggande utbildningen bör man betona mångsidiga lärmiljöer och samarbete med olika samhällsaktörer.

I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ingår också konkreta mål och innehåll i anslutning till ekonomiskt kunnande och fostran till entreprenörskap. Till exempel i läroämnet samhällslära har cirka hälften av målen att göra med ekonomiskt kunnande. Entreprenörskap och företag behandlas som en del av nationalekonomin. Mål med anknytning till ekonomi studeras också i läroämnena huslig ekonomi och matematik. I studiehandledningen studerar man fenomen i arbetslivet och entreprenörskap som en del av det.

Läroplanerna verkställs lokalt av utbildningsanordnarna. Utöver de riksomfattande grunderna kan utbildningsanordnarna lokalt planera och genomföra studier i ekonomiskt kunnande och fostran till entreprenörskap med beaktande av regionala och lokala möjligheter och resurser.

Gymnasieutbildning

I gymnasieutbildningen för unga ska den studerande ha möjlighet att utveckla sina färdigheter för fortsatta studier, sitt internationella kunnande samt arbetslivs- och företagarkunnande (Gymnasielagen 714/2018, 13 §). I gymnasiestudierna utnyttjas mångsidigt studiemiljöer som ökar kännedomen om fortsatta studier samt företags- och arbetslivet. I grunderna för gymnasiets läroplan (2019) betonas en verksamhetskultur som skapar en positiv attityd och uppmuntrar till lärande samt

främjar en hållbar framtid. Inom delområdet mångsidig kompetens betonas en företagsam och förnyelseinriktad attityd. Etik och miljökompetens stärker å sin sida den studerandes förmåga att bedöma och planera sin verksamhet med utgångspunkt i etik och ansvarsfullhet.

Färdigheter i anslutning till entreprenörskompetens främjas som en del av alla läroämnena. Målet med den riksomfattande obligatoriska modulen i samhällslära Ekonomikunskap (SL2) är att alla gymnasiestuderande ska förstå ekonomiska begrepp och verksamhetsprinciper och den ekonomisk-politiska debatten. Mikro- och makroekonomiska frågor behandlas ur olika synvinklar. Mål med anknytning till ekonomin och arbetslivet finns också i andra läroämnena, såsom matematik och studiehandledning. Dessutom kan utbildningsanordnarna på lokal nivå erbjuda lokala valfria studieperioder i anslutning till ekonomiskt kunnande och fostran till entreprenörskap.

Gymnasiediplomen gör det möjligt för de studerande att visa sin särskilda kompetens och sitt intresse i olika ämnen och ämnesgrupper. Gymnasiediplomet i entreprenörskap tas i bruk 1.8.2027. Utöver gymnasiediplomet i entreprenörskap bereder Utbildningsstyrelsen stödmaterial för utbildningsanordnarna som stöd för det lokala läroplansarbetet.

En del av gymnasierna beviljas en särskild utbildningsuppgift av undervisnings- och kulturministeriet, vilket bland annat gör det möjligt att fokusera på entreprenörskap. Dessutom har ett gymnasium som valts till den riksomfattande utvecklingsuppgiften för entreprenörskap och affärsverksamhet till uppgift att dela god praxis inom fostran till entreprenörskap med alla gymnasier i Finland.

Yrkesutbildning

Lagen om yrkesutbildning (531/2017, 2 §) föreskriver att syftet med de yrkesinriktade examina och yrkesutbildningen bland annat är att förbättra och upprätthålla befolkningens yrkeskompetens, utveckla arbets- och näringslivet och svara på dess kompetensbehov, främja sysselsättningen, ge färdigheter för företagande och kontinuerligt upprätthållande av arbets- och funktionsförmågan samt stödja livslångt lärande och yrkesutveckling. Yrkesutbildningen betjänar en stor grupp olika studerande. En del av de studerande är läropliktiga som efter avslutade studier inriktar sig på arbete eller fortsatta studier. En stor grupp av de studerande är vuxna, för vilka den examen som avläggs kan vara den första examen på andra stadiet eller en väg till ett nytt yrke för dem som byter bransch. En stor del av de studerande är också yrkespersoner på arbetsmarknaden som söker sig till utbildning för att komplettera eller uppdatera sin kompetens. Man har strävat efter att hålla strukturerna inom yrkesutbildningen flexibla, för att även tillgodose behoven av kontinuerligt lärande hos personer i arbetslivet.

Utbildningsstyrelsen fastställer grunderna för yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina utifrån undervisnings- och kulturministeriets förordning om examensstrukturen inom yrkesutbildningen (680/2017). Det finns sammanlagt 160 examina (2026). Examensstrukturen omfattar examina som fokuserar särskilt på entreprenörskap och ekonomiskt kunnande. Utöver dem ingår entreprenörskompetens i stor utsträckning i olika examensdelar som avläggs både obligatoriskt och valfritt. Innehållet varierar beroende på examen och de studerandes individuella val.

Yrkesexamina består i första hand av yrkesinriktade examensdelar som baserar sig på arbets- och verksamhetshelheter i arbetslivet. Examensdelarna innehåller för branschen väsentliga krav på

yrkesskicklighet i fråga om entreprenörskap och ekonomiskt kunnande. Dessa är till exempel krav på yrkesskicklighet i anslutning till prissättning av produkter eller tjänster inom den egna branschen, kundservice, bedömning av verksamhetens lönsamhet, problemlösning, bedömning av det egna arbetet samt identifiering av egna styrkor och utvecklingsobjekt. Examensdelar med anknytning till företagande kan också utgöra en del av en yrkesexamen. Ofta är dessa valfria examensdelar som gäller till exempel planering av företagsverksamhet eller verksamhet i företag. Examensdelar som utvecklar entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet ingår i examina i synnerhet när entreprenörskap är ett typiskt verksamhetssätt inom branschen eller när det behövs starkt ekonomiskt kunnande för att arbeta i yrket.

I de yrkesinriktade grundexamina ingår delområdet Företagsamhet och företagarinriktad verksamhet i de examensdelar som är gemensamma för alla studerande. Där ingår kompetensmål för olika former av företagande och uppbyggande av en affärsidé. I de gemensamma examensdelarna ingår också delområdet Att verka i samhället och som medborgare, vars kompetensmål omfattar det ekonomiska kunnande som behövs i olika livsskeden, kännedom om spar-, investerings- och finansieringsalternativ, ansvarsfullt konsumentskap samt hantering av verksamhetsprinciperna för den offentliga ekonomin. Delområdena är obligatoriska för alla studerande som avlägger yrkesinriktade grundexamina och kompetensen i dem kan också fördjupas eller utvidgas som valfria studier.

Yrkesexamen i företagande, specialyrkesexamen i ledarskap och företagsledning samt grund-, yrkes- och specialyrkesexamen i affärsverksamhet är centrala examina inom entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande. Till exempel inom yrkesexamen i företagande betjänar de olika examensdelarna kompetensbehoven hos såväl de som inleder företagsverksamhet, de som utvecklar företagsverksamheten som de som anställer arbetstagare eller utvidgar verksamheten. Dessutom lämpar sig examen för att utveckla företagsrådgivarnas kompetens.

Den studerande har inom det yrkesinriktade examenssystemet i stor utsträckning möjlighet att skaffa sig entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande som baserar sig på hens studie- och karriärplaner. Examina kan inkludera examensdelar från andra examina eller så kan man av enskilda examensdelar skräddarsy de kompetenshelheter som den studerande och arbetslivet behöver, även för att stärka entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet.

I utvecklingen av entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet spelar undervisningsmetoder som uppmuntrar till praktiskt arbete samt samarbete med arbetsplatserna för att ordna utbildning genom utbildnings- och läroavtal en central roll. Bestämmelserna gör det möjligt för den studerande att skaffa sig kompetens även i sitt eget företag. Utbildningsanordnarna använder sig också i stor utsträckning av egna lärmiljöer som fungerar enligt affärsverksamhetsprinciper, och de producerar innehåll, material och lärmiljöer för undervisning och handledning i samarbete med organisationer utanför läroanstalten som främjar entreprenörskap.

De nationella riktlinjerna för yrkesutbildningen (2025) bidrar till att utveckla kvaliteten inom yrkesutbildningen. I riktlinjerna fästs uppmärksamhet vid hur utbildningsutbudet styrs samt vid utvecklingen av innehåll och pedagogik. Målet är bland annat att förbättra sysselsättningen, främja entreprenörskap samt underlätta övergången till högskolestudier efter avslutade studier.

Högskoleutbildning

Enligt universitetslagen (558/2009) har universiteten till uppgift att främja den fria forskningen och den vetenskapliga och konstnärliga bildningen, att meddela på forskning grundad högsta undervisning och att fostra de studerande till att tjäna fosterlandet och mänskligheten. Enligt yrkeshögskolelagen (932/2014) har yrkeshögskolorna till uppgift att meddela sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav samt på forskning och konstnärliga och kulturella utgångspunkter och att stödja studerandenas yrkesutveckling. Undervisningsinnehållet vid högskolorna styrs inte nationellt. Undervisningen vid högskolorna grundar sig på forskning, och både forskningen och innehållet i undervisningen som ges utifrån den omfattas av den akademiska friheten.

Entreprenörskap har med mångsidiga perspektiv inkluderats i högskolornas examensprogram, dessutom erbjuder högskolorna entreprenörskapsstudier som ett valfritt studieutbud över vetenskaps- och högskolegränserna. Högskolorna erbjuder mångsidiga stödformer och ordnar utbildning för att utveckla en företagsidé och stödja ny företagsverksamhet i kommersialiseringen samt till exempel för att utnyttja forskningsresultat på bred frän (inkl. kommersialisering). Vid högskolorna finns examensprogram för företagande bl.a. fortsättarskolor där tyngdpunkten ligger på generations-/ägarbyten eller Tiimiakatemia, som förbereder för entreprenörskap. Under de senaste åren har universiteten stärkt samarbetet med företagen och entreprenörskompetensen inom forskarutbildningen och forskningsverksamheten, till exempel i och med doktorspilotprojektet. Det finns många helheter som erbjuder ekonomiskt kunnande inom examensprogram och som biämnesshelheter, antingen ordnade av en enskild högskola eller i samarbete mellan flera högskolor.

Dessutom har högskolorna producerat ett gemensamt utbildningsutbud för gränsöverskridande bruk. Mängden entreprenörskapsstudier varierar således beroende på examen och de studerandes individuella val. På plattformen Opin.fi för högskolor finns utbildningsutbud i entreprenörs- och affärsverksamhetskompetens även för kontinuerligt lärande på finska, svenska och engelska. Högskolorna erbjuder möjligheter att pröva på entreprenörskap bland annat i sin företagskuvös- och företagsacceleratorverksamhet. Dessutom har man till exempel grundat startup-fonder för nystartad företagsverksamhet. Vid högskolorna finns det många olika stödformer för att främja studentorienterat entreprenörskap och entreprenörsgemenskaper.

Vid högskolorna har man under de senaste åren stärkt och inlett ny forskning kring entreprenörskap, kring vilket utbildningsutbudet i fortsättningen kan byggas upp. Till exempel i och med det nationella programarbetet för finländskt ägarskap och familjeföretagande grundades en professur i ägarskap vid Aalto-universitetet för att stärka forskningsgrunden. För att stärka det ekonomiska kunnandet och den ekonomiska forskningen nationellt och för att utbilda experter grundades till exempel i samarbete mellan tre universitet Taloustieteen keskus Helsinki GSE (Helsinki Graduate School of Economics).

Riktlinjer för främjande av fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande

För att främja entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande behövs engagemang och praktiska handlingar av en stor grupp aktörer. Hit hör till exempel nationell styrning, beslut inom regioner och kommuner, ledning av skolornas och läroanstalternas verksamhetskultur, undervisning och handledning, samarbete med samarbetspartner i arbetslivet och andra intressentgrupper samt möjliggörande av förvärvande och uppdatering av kompetens för att utveckla utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet har dragit upp fem riktlinjer för att ytterligare stärka entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet i det finländska utbildningssystemet. Riktlinjerna har konkretiserats med utvecklingsåtgärder enligt utbildningsstadium.

1. Genom verksamhet och experimenterande inspirerar vi till ett företagarmässigt verksamhetssätt

Funktionella metoder uppmuntrar till att göra själv och tillsammans, stärker initiativförmågan och problemlösningsförmågan, ökar modet samt inspirerar till försök, teamarbete och ansvarstagande. Inom fostran och utbildning uppmuntrar vi eleverna att planera, pröva och lyckas, men vi erbjuder också en trygg miljö för att misslyckas och lära sig också av det. De metoder vi använder är inkluderande för att få med alla oberoende av utgångspunkter och bakgrund. Vårt mål är att skapa förutsättningar för förutseende livshantering, för att hitta sin egen väg i arbetslivet och att aktivt delta i samhället. Funktionalitet uppstår bland annat genom pedagogiska lösningar samt genom den verksamhetskultur där fostran och utbildning genomförs. Ansvaret för dessa ligger i första hand hos skolornas och läroanstalternas ledning och lärare.

Tabell 1. Utvecklingsåtgärder för att öka det experimentella och verksamhetsbaserade lärandet

Utbildningsstadium	Utvecklingsåtgärder
Småbarnspedagogik och förskoleundervisning	Genom lek och experimentellt lärande övar man på ansvarsfull penninganvändning. Möjligheter till övning ordnas till exempel genom besök. Man uppmuntrar till idéer, kreativitet och samarbete.
Grundläggande utbildning	Möjligheter till lärande utanför skolan ordnas till exempel under besök och i samarbete med lokala organisationer. Verksamheten ökar elevernas förståelse för arbetslivet och skapar en grund för utbildningsval i slutskedet av den grundläggande utbildningen.

	Man uppmuntrar eleverna att pröva på olika pedagogiska lösningar för att stärka elevernas entreprenörskompetens och arbetslivsfärdigheter som en del av den omfattande kompetensen.
Gymnasieutbildning	De studerande uppmuntras att utnyttja de möjligheter som de nya gymnasiediplomen i entreprenörskap samt vetenskap och teknik erbjuder för att komma med idéer, experimentera och visa särskild kompetens. Gymnasiernas samarbete med företag, yrkesutbildningen och högskolorna främjas så att de studerande får inblick i och erfarenheter av arbetslivet och olika karriärmöjligheter. En verksamhetskultur som betonar kreativitet och experiment i mångsidiga studiemiljöer främjas.
Yrkesutbildning	Utbildning som ordnas på arbetsplatserna, lärmiljöer som stärker läroanstalternas entreprenörskompetens samt pedagogiska metoder som aktiverar den studerande utnyttjas i stor utsträckning inom alla utbildningsområden. Entreprenörskap ses som ett möjligt karriäralternativ oberoende av vilken bransch man studerar och de studerande uppmuntras att pröva på entreprenörskap.
Högskoleutbildning	De studerande erbjuds allt flexiblare möjligheter att delta i innovationsverksamhet, företagsamhet för studerande, forskningsbaserade startup-företag samt gemensam utveckling. Dessa kan genomföras i olika ekosystem och partnerskap samt inkluderas i studierna.

2. Vi erbjuder flexibla möjligheter att främja kompetens inom entreprenörskap och ekonomi

Möjligheten att utifrån eget intresse eller behov göra individuella val ökar meningsfullheten och motivationen för lärandet. I fostran och utbildning ökar vi elevernas och studerandes tro på sina egna styrkor och modet att fatta beslut. Vi svarar på entusiasmen hos dem som är intresserade av ekonomiska frågor, som redan är företagare eller som funderar på entreprenörskap som ett karriäralternativ. Vi beaktar också att elevens och de studerandes utgångspunkter och livssituationer är olika och att alla inte har samma förutsättningar att skaffa sig entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande. Vi sänker hindren för lärande och ser, i enlighet med vad lagstiftningen kräver, till att fostran och utbildning motsvarar elevernas och studerandes individuella behov av kompetens och stöd. Autonomins omfattning varierar på olika utbildningsstadier, men skolorna och

läroanstalterna har möjlighet att fatta lokala beslut. Vi uppmuntrar undervisnings- och utbildningsanordnare att använda sina befogenheter så att eleverna får flexibla möjligheter att främja entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande.

Vid sidan av skolorna och läroanstalterna finns det ett antal organisationer som arbetar med att främja fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande och som erbjuder sina tjänster och sin sakkunskap till skolor och läroanstalter. I bilaga 2 nämns några samarbetspartner som arbetar långsiktigt med skolor och läroanstalter. I fostran och utbildningen utnyttjar vi samarbetsmöjligheterna för elevernas och studerandes bästa.

Tabell 2. Utvecklingsåtgärder för att öka elevernas och studerandes individuella valmöjligheter

Utbildningsstadium	Utvecklingsåtgärder
Småbarnspedagogik och förskoleundervisning	Man stöder barnens färdigheter att delta och påverka som håller på att utvecklas. Barnen uppmuntras att ta egna initiativ.
Grundläggande utbildning	Eleverna vägleds att identifiera sina egna styrkor och intressen och särskilt i högstadiet att välja studier enligt dem. Lärarna uppmuntras att identifiera elevernas styrkor och intressen samt att erbjuda stimulans som väcker och upprätthåller entusiasmen även hos de elever som har utmaningar med lärandet. Eleverna uppmuntras att med hjälp av hobbyer stärka sin kompetens inom företagande och ekonomi.
Gymnasieutbildning	Man uppmuntrar till att lägga till valfria studieperioder i den lokala läroplanen och att utnyttja det riksomfattande utbudet av studier inklusive gymnasiediplomet i entreprenörskap. Man handleder de studerande i att stärka sitt kunnande om entreprenörskap och ekonomi med hjälp av hobbyer, och man gör det möjligt att identifiera och godkänna kompetens som förvärvats utanför skolan som en del av gymnasiets lärokurs inom tematiska studier. Skolorna uppmuntras att utnyttja internationaliseringsfinansiering (till exempel Erasmus+, Nordplus) för att utveckla fostran till företagsamhet. Man skapar nätverk med anordnare av yrkesutbildning när det gäller att erbjuda studier i entreprenörskap och företagsekonomi.
Yrkesutbildning	Vid planeringen av de studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet (PUK) möjliggörs individuella studievägar för entreprenörskap och identifiering av kunnande som förvärvats genom företagsverksamhet.

	Som valfria studier erbjuds möjlighet att fördjupa kunskaperna i ekonomi och entreprenörskap för olika kompetensbehov. Språkkunskaperna hos studerande med svaga kunskaper i de inhemska språken stärks genom språkmedveten undervisning som ger färdigheter för sysselsättning och entreprenörskap. De studerande uppmuntras att grunda företag eller att fortsätta och utveckla befintlig företagsverksamhet. Man utnyttjar läroavtalsutbildningens möjligheter för att utbilda företagare.
Högskoleutbildning	Ett attraktivt utbildningsutbud som fördjupar och konkretiserar den entreprenörskapsstig som inleddes redan i ett tidigare skede av utbildningsstigen utökas i examensutbildningsprogrammen och i utbudet av biämnesstudier. Man gör det möjligt att bygga upp individuella företagartigar också över högskolegränserna som en del av de individuella studieplanerna (ISP). Företagare utnyttjas som mentorer och företag som inlärnings- och forskningsmiljöer. Företagarnas och olika företags kompetensutveckling stöds och förutsättningarna för företagsverksamhet stärks genom FUI. Möjligheterna till lärande görs mångsidigare. Det funktionellt tvåspråkiga utbildningsutbudet utvidgas till nya utbildningsprogram och lärdomarna från den funktionellt tvåspråkiga examensutbildningen utnyttjas i utvecklingen av studie- och språkinlärningsstigar som stärker entreprenörskompetensen och det ekonomiska kunnandet. Man söker metoder för att i fortsättningen utnyttja gymnasiediplomprestationerna inom entreprenörskap samt inom vetenskap och teknik i antagningen av studerande till högskolorna.

3. Vi stärker kompetensen på lång sikt med ny och uppdaterad kunskap hos dem som arbetar med fostran och utbildning

Kompetensen måste utvecklas långsiktigt med ny och uppdaterad kunskap. Det behövs för att upprätthålla utbildningens kvalitet, svara på föränderliga behov, utnyttja forskningsdata samt för att yrkespersoner inom fostran och utbildning ska orka i arbetet. Det finns ett stort tryck på kontinuerligt lärande för undervisningspersonalen och ledningen, när nya eller uppdaterade innehåll, fenomen och kompetenskrav inom fostran och utbildning föreslås från olika delar av samhället. Vi uppmuntrar

yrkespersoner som arbetar med fostran och utbildning att uppdatera sin kompetens och inspireras av att tillämpa ny kunskap i mötet med eleverna och i utvecklingen av lärmiljöerna. Lärarnas kompetens och fortbildning kan också främjas genom arbetsmarknadslösningar, samarbete mellan kommunerna och genom att utnyttja organisationernas utbildningsutbud.

Främjandet av fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande förutsätter att undervisningspersonalen förutom kunnande även har en positiv attityd till entreprenörskap och stöd från arbetsgemenskapen. Vi uppmuntrar skolornas och läroanstalternas ledning att utveckla en verksamhetskultur som är positiv till fostran till entreprenörskap och som möjliggör försök och uppmuntrar personalen till kontinuerligt lärande. Verksamhetskulturen bör förmedlas som pedagogiska lösningar som stärker elevernas aktörskap.

Tabell 3. Utvecklingsåtgärder för kontinuerligt lärande för dem som arbetar med fostran och utbildning

Utbildningsstadium	Utvecklingsåtgärder
Småbarnspedagogik och förskoleundervisning	Lärarnas och den övriga personalens kunskaper om tillämpning av fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande stärks inom småbarnspedagogiken.
Grundläggande utbildning	Lärarna uppmuntras att identifiera attityder och stereotyper i anslutning till företagande och ekonomisk kompetens samt att öka den forskningsbaserade kunskapen för att stärka elevens kompetens. Lärarens roll som expert på aktuell forskningsinformation inom det egna kunskapsområdet och som främjare av målen för mångsidigt kunnande stärks i det egna arbetet. Vi uppmuntrar lärare och utbildningsanordnare att utnyttja publikationer, utbildningar och god praxis som uppstår i övningsskolornas forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet i utvecklingen av pedagogiken.
Gymnasieutbildning	Lärarna uppmuntras att utnyttja de utbildningar, material och pedagogiska modeller med anknytning till entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande som erbjuds av olika samarbetspartner, inklusive gymnasier som ansvarar för den riksomfattande utvecklingsuppgiften för entreprenörskap och affärsverksamhet. Lärarna uppmuntras att ansluta sig till nätverk som främjar fostran till företagsamhet.
Yrkesutbildning	Kompetensen att utveckla läroanstalternas verksamhetskultur stärks hos läroanstalternas personal och ledning, så att ett företagarmässigt verksamhetssätt och kunskaper i ekonomihantering enligt värdegrunden för yrkesutbildningen beaktas i undervisningen, handledningen och bedömningen av den studerandes kunnande.

	Man ombesörjer att de som undervisar i entreprenörskap och ekonomiska frågor har aktuell kompetens. Alla lärare uppmuntras att utnyttja metoderna för fostran till entreprenörskap som en del av undervisningsarbetet. Undervisningspersonalens kompetens att stöda och handleda de studerandes studier och karriärval stärks. Man uppmuntrar till att utnyttja det professionella lärarutbildningsnätverkets utvecklingsprojekt i anslutning till fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande.
Högskoleutbildning	För lärarna utvecklas mångsidiga möjligheter till kontinuerligt lärande utifrån behov och forskning samt som ett konsekvent kontinuum av den grundläggande utbildningen.

4. Vi förbereder oss och coachar inför framtiden

På de olika utbildningsstadierna måste man fästa uppmärksamhet vid att stärka elevers och studerandes tro på framtiden. Till exempel med en bred och aktuell kunskapsbas samt erfarenheter av eget aktörskap kan man stärka barns och ungas upplevelse av att de har möjlighet till en god framtid och kompetens att klara sig mitt i förändringarna. Den tekniska utvecklingen förändrar sätten att lära sig och arbeta och ökar behovet av generisk kompetens, såsom interaktions- och samarbetsfärdigheter. Mångsidiga språkkunskaper, kulturell förståelse och förmåga till konstruktiv kommunikation är allt viktigare i framtiden. De förebygger polarisering, men möjliggör också växelverkan över gränserna när världen internationaliseras. Fostran och utbildning ska också stärka elevernas kritiska tänkande, kreativa problemlösning och samarbete. Företagarmässiga färdigheter och ekonomisk kompetens främjar för sin del elevens färdigheter att hitta sin plats i arbetslivet.

Vi uppmuntrar aktörer inom fostran och utbildning att i samarbete med intressentgrupper utveckla utbildningen utifrån kunskap, genom att utnyttja data och med framförhållning inför framtiden. Framtidsriktningarna för fostran och utbildning utvecklas i samarbete med intressentgrupper, företag och arbetslivet. Målet är ett forsknings-, utvecklings- och innovationsintensivt samhälle där man uppmuntrar till hållbart entreprenörskap och löser globala utmaningar genom företagsverksamhet.

Tabell 4. Utvecklingsåtgärder för att svara på förändringar och stärka resiliensen

Utbildningsstadium	Utvecklingsåtgärder
Småbarnspedagogik och förskoleundervisning	Barnens sociala färdigheter och empatiförmåga samt förmåga att arbeta tillsammans främjas.

Grundläggande utbildning	Utbildningsanordnarna uppmuntras att göra barnens och de ungas entreprenörskompetens till en del av utvecklingen av kommunens livskraft. Man uppmuntrar eleverna att stärka sin kritiska läskunnighet och digitala kompetens. Elevernas kommunikations- och argumentationsfärdigheter samt beredskap att agera i olika sociala situationer utvecklas.
Gymnasieutbildning	De studerandes digitala kompetens som möjliggörare av utbildning, arbetslivsfärdigheter och aktivt medborgarskap stärks. Det lokala studieutbudet inom forskning och utveckling främjas till exempel i samarbete med högskolor och företag. Gymnasierna uppmuntras till internationell verksamhet och nätverkande.
Yrkesutbildning	Utbildningsanordnarna uppmuntras att delta i kompetensutvecklingsnätverk där yrkesläroanstalter, företag, högskolor, forskningsinstitut, myndigheter och andra arbetslivsaktörer tillsammans utvecklar högklassig utbildning och innovationsverksamhet som motsvarar framtidens behov. Utbildningsanordnarna uppmuntras att delta i stärkandet av regionens livskraft på lång sikt. Både läroanstalter och studerande uppmuntras att verka i internationella miljöer och att bygga internationella nätverk. Utbildningen och responsen planeras så att studerandenas självkännetdom stärks och uppskattningen för den egna yrkesskickligheten ökar. De studerandes förmåga att synliggöra och marknadsföra sitt kunnande eller de saker och tjänster de producerar stärks.
Högskolor	Högskolorna uppmuntras att utveckla en mångsidig användning och kommersialisering av forskningsresultat i omfattande samarbetsnätverk. Man ökar den ekosystemliknande verksamheten i det omfattande samarbetet mellan företag och läroanstalter genom att även examensstuderande inkluderas. Ekosystem och prognostisering utnyttjas för att stärka regionernas livskraft. Man stärker studentföretagandet samt företagskuvös- och företagsacceleratorverksamheten, stödformerna för startup- och spinoff-företagande och entreprenörskapssamfundens

	verksamhetsförutsättningar. Forskningsbasen om entreprenörskap (inkl. nya former av entreprenörskap) stärks. Man stärker verksamhetsförutsättningarna för den kreativa ekonomin och finansierings-, entreprenörs- och affärsverksamhetskompetensen hos yrkespersoner inom de kreativa branscherna samt stärker kompetensen som utvecklas i samarbetet mellan experter i olika branscher. Studerande och forskarstuderande erbjuds breda perspektiv på sysselsättning och ett föränderligt arbetsliv samt uppmuntras att med ett aktivt grepp utveckla sin kompetens.
--	---

5. Vi arbetar för en hållbar framtid

För att bygga en hållbar framtid krävs medvetet agerande och långsiktiga val av både individer och samfund. Fostran och utbildning har en särskilt stor roll i främjandet av hållbarhetstänkandet och styrningen av beteendet mot en mer ansvarsfull värld. Genom entreprenörskap och företagsverksamhet kan man skapa värde på ett ansvarsfullt sätt, och i bästa fall ger entreprenörskompetens och ekonomiskt kunnande färdigheter för en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar livsstil. Ansvarsfull företagsverksamhet främjar hållbarhetsomställningen och bygger en hållbar framtid. Vi uppmuntrar skolor och läroanstalter att tillsammans med arbetslivsaktörer söka lösningar som grundar sig på beteendeförändringar och innovationer till exempel i fråga om den globala uppvärmningen eller förlusten av biologisk mångfald. Även elevernas och studerandes förståelse för konsekvenserna av deras egna handlingar och val samt upplevelser av delaktighet och av att vara aktiva medborgare bör stärkas.

Att främja elevers och studerandes välfärd på ett övergripande sätt förbättrar förutsättningarna för lärande samt förmågan att möta förändringar och att bygga upp sin egen framtid på ett modigt och hållbart sätt. Vi uppmuntrar skolor och läroanstalter att skapa en trygg miljö där man kan möta förändringar på ett flexibelt sätt och lära sig av dem.

Tabell 5. Utvecklingsåtgärder för att bygga en hållbar framtid

Utbildningsstadium	Utvecklingsåtgärder
Småbarnspedagogik och förskoleundervisning	En ansvarsfull och hållbar livsstil stärks i småbarnspedagogikens vardag. Barnens delaktighet stärks. Varje barn erbjuds en upplevelse av att den egna eller gruppens verksamhet kan påverka det egna livet och gemenskapen (från egna innovationer till verksamhet)

Grundläggande utbildning	Elevernas förtroende för demokrati, journalistiska medier och rättsstaten stärks. Lärarna uppmuntras att i demokratifostran betona elevernas aktiva aktörskap och samhälleliga deltagande. En ansvarsfull och hållbar verksamhetskultur stärks.
Gymnasieutbildning	De studerande uppmuntras att se möjligheterna med ansvarsfull företagsverksamhet som främjare av hållbar utveckling. En ansvarsfull och hållbar verksamhetskultur stärks.
Yrkesutbildning	De studerande uppmuntras att ta ansvar för lärandet, att påverka sina egna angelägenheter och att delta i samhället. De studerande vägleds att upptäcka fördelarna med ansvarsfullt entreprenörskap och det samhälleliga entreprenörskapet ses också som en möjlighet. En ansvarsfull och hållbar verksamhetskultur stärks.
Högskolor	Undervisningen och forskningen, inklusive fostran till entreprenörskap, inriktas allt mer på forskning som främjar hållbarhetsomställningen och på tvärvetenskapligt samarbete för att svara på hållbarhetsutmaningarna. Kunskapen om nya affärsmodeller och ny affärslogik, såsom digitalisering och immateriellt/mänskligt kapital och samhälleligt entreprenörskap, stärks.

Bilaga 1 Arbetsgruppen Riktlinjer för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte för tiden 1.8.2025–31.8.2026 arbetsgruppen Riktlinjer för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande för att bereda ett riksomfattande förslag till riktlinjer för att främja fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande på alla utbildningsstadier från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen. Förslaget till riktlinjer skulle svara på 2020-talets kompetensbehov och i beredningen skulle man beakta förändringarna i samhället, arbetslivet och näringarna. Genom undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer främjas fostran till entreprenörskap och det ekonomiska kunnandet parallellt med de övriga förvaltningsområdena.

Ordförande för arbetsgruppen Riktlinjer för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande var undervisningsråd Minna Bálint och vice ordförande var undervisningsråd Ulla Mäkeläinen vid undervisnings- och kulturministeriet. Undervisningsråd Nina Penttinen från Utbildningsstyrelsen fungerade som sakkunnigsekreterare. De övriga medlemmarna i arbetsgruppen var

Tomi Alakoski, verkställande direktör, Suomen 4H-liitto

Susanna Aro, direktör, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf

Ilkka Eronen, specialsakkunnig, Kommunförbundet

Mirja Hannula, ledande sakkunnig, Finlands Näringsliv EK

Natalia Härkin, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Simo Karvinen, lärare, Lauttasaaren yhteiskoulu

Mikko Kinnunen, utbildningspolitisk expert, Företagarna i Finland rf

Mari Kokko, verkställande direktör, Andelslagens centralorganisation Pellervo rf

Lauri Kurvonen, specialsakkunnig, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf

Sanna Lehtonen, verksamhetsledare, YES rf

Anna Mari Leinonen, rektor, Centrala Nylands utbildningssamkommun, Keuda

Timo Pihkala, professor, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT

Mar Porres, ordförande, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf.

Anu Raijas, rådgivare i ekonomiskt kunnande, Finlands Bank/Centralen för ekonomiskt kunnande

Mette Ranta, specialsakkunnig, Rättstjänstverket

Tarja Römer-Paakkanen, ED, docent, Yrittäjyyskasvatuksen Tutkimusseura ry

Juha Saukkonen, lektor, Jyväskylän yrkeshögskola

Sami Suomela, direktör, Ung företagsamhet och ekonomi NYT

Auli Toom, professor, direktör för Lärarutbildningsforumet, Helsingfors universitet

Bilaga 2 Sammanslutningar som stöd för utbildningsanordnarna

Fostran till entreprenörskap och främjande av ekonomiskt kunnande i skolor och läroanstalter sker i omfattande samarbete med olika riksomfattande och regionala aktörer. I den här bilagan har vi samlat organisationer som erbjuder skolor och läroanstalter stöd, sakkunskap och verksamhetsmodeller för fostran till entreprenörskap och ekonomiskt kunnande. Förteckningen är inte uttömmande, utan dess syfte är att ge en bild av samarbetets mångfald.

Finanssiala ry

Den finländska finansbranschens röst i Finland och Europa. Erbjuder skolorna och lärarna aktuell information som stöd för främjandet av ekonomiskt kunnande via olika koncept, såsom Penningveckan, OpeTET och Talous Tutuksi-utbildningar. Koordinerar samarbetsnätverket FinanssiAkademia som förenar företag i branschen och 24 läroanstalter.

Förbundet för lärarna i historia och samhällslära FLHS rf

En intressebevakningsorganisation som i egenskap av pedagogisk lärarorganisation utvecklar undervisningen i historia och samhällslära. För medlemslärarna ordnas bl.a. fortbildning i ekonomi. Ordnar dessutom tillsammans med sina samarbetspartner tävlingar med ekonomi som tema för skolelever och studerande.

Konkurrens- och konsumentverket (KKV)

Vägleder konsumenter och företag i deras inbördes konflikter samt bevakar alla konsumenters intressen. Vi erbjuder färdigt inlärningsmaterial som grundar sig på läroplanerna för fostran till entreprenörskap, ekonomiskt kunnande och konsumentkompetens på KKV Kampus för olika utbildningsstadier. Det finns innehåll för konsumenter ur den egna ekonomins perspektiv samt för företag för att skaffa sig den yrkesskicklighet som behövs i konsumenthandeln.

Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf

En intressebevakningsorganisation som erbjuder skolor och läroanstalter expertbesök och samarbete med läroanstalter, där jordbruksföretagare och skogsägare delar med sig av sina erfarenheter av entreprenörskap, matproduktion och hållbart utnyttjande av naturresurser. Producerar läromaterial och stöder funktionella lärmiljöer, såsom skolträdgårdar och gårdsbesök, som kombinerar teman som entreprenörskap, ekonomiskt kunnande och hållbar utveckling med praktiskt arbete.

Nordea

En bank och tillhandahållare av finansiella tjänster som stöder skolor och läroanstalter genom att stärka barns och ungas ekonomiska kunnande samt förståelse för arbetslivet och entreprenörskap, bland annat i form av undervisningsmaterial, digitala lärandehelheter, tävlingar, webinarier och frivilligarbete av experter. Verksamheten

omfattar läroanstalter inom den grundläggande utbildningen, på andra stadiet och delvis läroanstalter på högskolenivå.

Ung företagsamhet och ekonomi NYT rf

Erbjuder skolor och läroanstalter färdiga studiehelheter som grundar sig på läroplanerna samt lärarutbildning i teman som rör entreprenörskap, ekonomi och arbetsliv från den grundläggande utbildningens första år till slutet av andra stadiet.

OP Pohjola

Främjar ekonomiska färdigheter och stöder hanteringen av den egna ekonomin genom egen verksamhet och i samarbete med sina partner. Andelsbankerna stärker penning- och entreprenörskompetensen genom besök i de regionala högstadierna, läroanstalterna på andra stadiet och högskolorna. Utnyttjar undervisningskoncept och videomaterial som utvecklats vid OP Pohjola i ekonomiundervisningen.

Börsstiftelsen

Främjar allas möjligheter att investera i aktier och bli förmögen. Ordnar börsambassadörsverksamhet, där unga som gått ut grundskolan får placeringsutbildning och grundskolorna får lektioner i ekonomi som de unga håller. Erbjuder lärare innehåll till undervisningen och temaveckor som lämpar sig för läroplanerna.

Finlands Juniorhandelskamrar rf

En ledarskaps- och utbildningsorganisation för unga vuxna som utvecklar färdigheter inom arbetsliv, entreprenörskap och samhällspåverkan. Samarbetar med läroanstalter och olika intressentgrupper för att stärka de ungas fostran till entreprenörskap, ekonomiska kunnande och arbetslivsfärdigheter med hjälp av årliga spetsprojekt, såsom Nuorten Taloustaidot (2026) och JCI In Business och Nuorten Työelämätaidot (2027).

Centralen för ekonomiskt kunnande vid Finlands Banks myntmuseum

Genomför den nationella strategin för att främja ekonomiskt kunnande i Finland, vars mål är att förbättra det ekonomiska kunnandet hos medborgare i alla åldrar och öka deras intresse för ekonomi. Stöder skolor och läroanstalter genom att erbjuda guidningar, budgetworkshoppar för den egna ekonomin samt temaseminarier och evenemang.

Företagarna i Finland rf

En näringslivsorganisation som fungerar som centralorganisation på riksnivå, som regionala organisationer i landskapen och som lokalföreningar i kommunerna. De regionala organisationerna och lokalföreningarna samarbetar med läroanstalterna, främjar genomförandet av fostran till entreprenörskap, ordnar företagsbesök, företagarnas morgonkaffe och bjuder in företagare att berätta företagshistorier för eleverna samt undervisa och tala om entreprenörskap. Föreningarna kan utse företagarfaddrar och -mentorerna för läroanstalterna.

Suomen 4H-liitto

I 4H får barn och unga färdigheter för en hållbar livsstil, arbetslivet och entreprenörskap enligt modellen Tre steg till arbetslivet. Organisationen samarbetar intensivt med skolor och

läroanstalter genom att erbjuda lärandeinhåll som stöder fostran till entreprenörskap och arbetslivsfärdigheter. Sådana är till exempel klubbverksamhet, arbetslivsutbildningar samt företagarförsök som en del av skoldagen eller som verksamhet i anslutning till den.

Garantistiftelsen sr

En organisation för ekonomiskt kunnande samt ekonomi- och skuldbranschen. Utbildar yrkespersoner och frivilliga samt bedriver utvecklingsverksamhet och bygger upp nätverkssamarbete. För skolor och läroanstalter producerar stiftelsen bland annat material, innehåll och spel med ekonomiskt kunnande som tema.

Ekonomi- och skuldrådgivning, Rättstjänstverket

Utför förutseende ekonomisk rådgivning vars mål är att främja ekonomiska färdigheter och förebygga skuldsättning. Erbjuder läroanstalterna bland annat arbetsboken Stegen mot en egen ekonomi, som används digitalt och med vars hjälp den unga kan planera flytten till ett eget hem och sin självständighet genom konkreta steg. Gör besök i skolor och läroanstalter.

Proaktiv ekonomisk rådgivning vid utsökningsverket

Förebygger överskuldsättning, stärker det ekonomiska kunnandet och riktar sitt arbete särskilt till unga. Samarbetar med läroanstalter i form av gemensamma evenemang och utbildningar samt utarbetar material om ekonomiskt kunnande för unga. Dessutom ordnar man avgiftsfria utbildningar om utsökning, indrivningsprocessen och ekonomihantering direkt för undervisningspersonalen och andra intressentgrupper.

YES rf

Erbjuder stöd i fostran till entreprenörskap från småbarnspedagogiken till andra stadiet. Fokus ligger på att stärka lärarnas kompetens, utveckla samarbetet mellan läroanstalterna och arbetslivet samt främja en företagarmässig verksamhetskultur genom att erbjuda utbildningar, material och expertstöd för att utveckla entreprenörskaps-, arbetslivs- och framtidsfärdigheterna i enlighet med läroplanerna. Faciliterar utvecklingsprocesser, samlar aktörer inom utbildning och arbetsliv samt erbjuder konkreta verktyg för fostran till entreprenörskap.